

«فرهیختگان» با مرور ۱۰ دیدار رهبر معظم انقلاب با نخبگان علمی کشور بررسی کرد

پیشنهادهایی برای نخبگی تراز انقلاب

ابوالفضل مفاظی
روزنامه نگار

حرکت علمی کشور از دهه ۸۰ تا کنون شتاب بیشتری به خود گرفته و بدون تردید یکی از عوامل این شتاب را می‌توان در توصیه‌ها و امیدآفرینی و البته پیگیری‌های رهبر معظم انقلاب اسلامی جست‌وجو کرد که در یکی از سخنرانی‌هایشان در جمع جوانان نخبه فرمودند: «در دفاع از جامعه نخبگان و از حرکت علمی کشور، تا نفس دارم ذره‌ای کوتاه نخواهم آمد و می‌دانم که این حرکت، حرکت بابرکتی است. دیدار با نخبگان جوان کوتاه نخواهد آمد و می‌دانم که این حرکت، حرکت بابرکتی است. گاهی اوقات هم با توجه به شرایط یکی از دیدارهای حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در طول سال‌های اخیر بوده که همه‌ساله در موسم مهرماه برگزار می‌شود تا جوانان نخبه ایرانی بدون واسطه نقطه نظرات، گلايه‌ها و پیشنهادها خود را در فضایی صمیمانه پیرامون مسائل و مشکلات فعالیت‌های علمی- پژوهشی با رهبر معظم انقلاب در میان گذارند و از دیدگاه ایشان نسبت به مسائل گوناگون مطلع شوند. ارزیابی و نگاهی گذرا به دیدارهای رهبری با نخبگان نشان می‌دهد بیانات ایشان حول چند محور اصلی می‌گردد؛ ارزیابی وضعیت علمی کشور و بررسی عملکرد بنیاد نخبگان و ماموریت‌های این نهاد جزء ثابتی در همه دیدارها بوده است. گاهی اوقات هم با توجه به شرایط روز و مسائل روز کشور به‌ویژه اتفاقات و تحولات سیاسی پیشان به این دیدار باز می‌شود. محور دیگر بیانات رهبر انقلاب به بیان توصیه‌های مختلف خطاب به نخبگان علمی کشور اختصاص دارد که در گزارش امروز «فرهیختگان» به بازخوانی آنها پرداخته‌ایم. توجه و مشارکت نخبگان در مسائل اصلی کشور و کمک به بهبود وضعیت و حل مشکلات جامعه یکی از پرتکرارترین و مهم‌ترین خواسته‌هایی است که در سخنرانی‌های رهبر انقلاب در ۱۰ دیدار اخیر با دانشمندان جوان ایرانی به چشم می‌خورد.

نخبگان همه امکانات خودشان را برای پیشرفت کشور به کار بگیرند

معنای این تعامل دوجانبه، از ناحیه نخبگان این است که همه امکانات خودشان را برای پیشرفت کشور به کار بگیرند. البته گاهی به صورت شخصی می‌توانند این کار را انجام بدهند، گاهی هم باید مجموعه دولتی‌ها کمک کنند؛ نقش نخبه بنابراین این است که کشور خود را پیش ببرد؛ امکان خود و استعداد و ظرفیت خود را در خدمت کشورش بگذارد. نقش دستگاه حکومتی و نظام مدیریتی کشور هم این است که خدمات بدهد، موانع را برطرف کند، نگذارد که نخبه از نقش آفرینی عقب بماند که اگر نخبه ما از نقش آفرینی عقب ماند، کشور عقب خواهد ماند. نخبه باید تحرک داشته باشد، باید پیشرفت کند، و الا صرف نخبه بودن کافی نیست؛ نخبه متحرک، نخبه پیش‌رونده و نخبه فعال برای کشور یک ثروت عظیم است. (۱۳۹۷)

نخبگی شما به شما مسئولیت می‌دهد

بار سنگینی بر دوش شما نخبه‌ها است. استعداد شما و نخبگی شما به شما مسئولیت می‌دهد؛ البته این مسئولیت مثل همه مسئولیت‌ها، مایه شرف و افتخار و عزت دنیا و آخرت است؛ هم در دنیا، هم در آخرت ان‌شاء‌الله سر بلند خواهید بود. بدانید! یکی از کارهای دشمن، آرمان‌زدایی است، هویت‌زدایی است؛ این یکی از کارها است؛ متوجه این نقطه تهاجم دشمن باشید. (۱۳۹۷)

اینکه شما اینجا بنشینید کار علمی و تحقیقاتی بکنید برای نیازی که فلان دستگاه علمی دنیا یا فناوری دنیا پیدا کرده و با قیمت ارزان این را از شما می‌گیرد، این هنر نیست؛ باید نگاه کنید ببینید نیاز داخلی چیست، این کار تحقیقاتی شما - به خصوص در مقطع دکتری و مقاطع بالا - به درد گجای کشور می‌خورد، کدام خلأ را در داخل کشور پر می‌کند. (۱۳۹۲) افتخار خدمت به کشور از راه علم، راه‌های خیلی قدر بداندید. خدمت به کشور از راه‌های مختلفی ممکن است؛ یکی از بهترین راه‌های خدمت به کشور از راه علم است... اگر چنانچه این تحصیل را، این تلاش علمی را، این سعی برای به دست آوردن رتبه‌های نخبگی را، برای خدمت به مردم و برای خدمت به کشور و برای سر بلندی نظام اسلامی انجام بدهید، بلاشک یکی از حسنات شما خواهد بود. (۱۳۸۷)

هسته‌های نخبگانی در دانشگاه‌ها تشکیل دهید

درباره شکل‌گیری «هسته‌های نخبگانی» در داخل دانشگاه‌ها، این را من قبلاً هم سفارش کرده‌ام که در داخل دانشگاه‌ها گاهی یک استاد، دو استاد، یک مجموعه جوان را دور خودشان جمع می‌کنند و یک هسته نخبگانی به وجود می‌آید؛ این می‌تواند تکثیر بشود، گسترش پیدا کند، خیلی چیز بابرکتی است؛ هیچ گزارشی به من نرسیده که چنین چیزی اتفاق افتاده. قبلاً بنده این را پارسال و در جلسات مختلفی یکی دو بار تکرار کردم؛ این باید تحقق پیدا کند. این دیگر کار دستگاه دولتی و مانند اینها نیست؛ این کار خود مجموعه‌های دانشگاهی است. (۱۳۹۵)

مسیر کشور را به مسیر درست برگردانید

شما وظیفه الهی و وظیفه وجدانی را فراموش نکنید؛ هرچه می‌توانید تلاش کنید و تلاش‌تان نافع خواهد بود؛ یعنی شما می‌توانید مسیر کشور را اگر چنانچه غلط است، برگردانید به مسیر درست؛ آنجا‌هایی که اشکال دارد، آنجا‌ها را می‌توانید برگردانید. خوشبختانه جهت‌گیری در کشور جهت‌گیری درستی است؛ البته اشکالات در گوشه‌وکنار فراوان وجود دارد، اما جهت‌گیری درست است؛ [لذا] می‌توانید اشکالات را برطرف کنید، می‌توانید کمک کنید که جهت‌گیری‌ها خراب نشود، عوض نشود، دچار انحراف نشود. این کاری است که شما جوان‌ها - جوان‌های دانشمند و عالم - می‌توانید بکنید. (۱۳۹۶)

از خودتان مراقبت کنید

نخبگان عزیز خودشان از خودشان مراقبت کنند؛ از خودتان مراقبت کنید. یکی از عزیزان اشاره کردند که جنگ است و در جنگ، هم شهید داریم، هم جانباز داریم. راست می‌گویند؛ جنگ است. از ترور جسمی خطرناک‌تر، ترور مغزی و فکری است. گاهی دانشمندان ما را ترور کردند، شهیدشان کردند - دیدید دیگر - اما از آن بدتر و تلخ‌تر این است که دانشمندان ما را اسیر کنند؛ دانشمندان ما اسیر نباید بشود. این هم در درجه اول به عهده خود نخبه است و خود نخبه باید مراقبت کند از خودش. (۱۳۹۶) علم مصونیت می‌آورد، اقتدار می‌آورد. مراقب باشید تو دانشگاه شما، تو کلاس شما، تو مرکز تحقیقات شما، تو کار پژوهشی شما، اختلال ایجاد نکنند. اگر دیدید دستی دارد اختلال ایجاد می‌کند، به آن دست بدهید بنشیند. اقتدار شما را آینده شما را هدف گرفته‌اند. (۱۳۸۸)

شکر گزار خداوند باشید

یک توصیه این است که نعمت استعداد خوب که شماها دارید، نعمت بزرگ است؛ مثل نعمت سلامتی، مثل خود نعمت حیات، که شکر لازم دارد. نعمت‌ها از خداست؛ باید این نعمت را شکر کنید. این توصیه را از من در ذهن‌تان داشته باشید. خیلی از نعمت‌ها را ما نمی‌شناسیم. وقتی به خلقت، به شدش مبتلا شدیم، آن وقت آن را می‌شناسیم. (۱۳۸۸)

لزوم توجه نخبگان به پژوهش

نخبه‌های ما بروند به سمت پژوهشگاه‌ها. البته نه اینکه رابطه‌شان با دانش و تعلیم و تعلم قطع بشود، بلکه همچنانکه میل خود نخبگان هم همین است که سراغ پژوهش بروند، جذب این پژوهشگاه‌ها شوند و در آنجا کار پژوهشی انجام دهند. امکانات - همان طوری که قبلاً عرض کردیم - در اختیارشان قرار بگیرد تا بتوانند پژوهش کنند؛ این همان چیزی است که یک نخبه را راضی می‌کند، قانع می‌کند؛ هم استعداد او را به جریان می‌اندازد و به فعلیت می‌رساند و احساس می‌کند می‌تواند کار کند، هم وسوسه‌هایی که در مورد عدم امکان کار در کشور می‌شود - که روزبه‌روز هم این وسوسه‌ها توسعه پیدا می‌کند - خنثی و بی‌اثر خواهد شد. (۱۳۸۹)

گفتمان‌سازی کنید

فکر شما و کاری که کردید و راه نوبی که پیدا کردید، پیشنهادی که به نظرتان رسیده، تاثیرگذاری‌اش فقط این نیست که این فورا به دستگاه اجرایی منتقل بشود و فورا یک ترجمه عملیاتی بشود و اجرایی و عملیاتی شود؛ نه، این تنها تاثیر نیست. یکی از مهم‌ترین تاثیرات همین فکر کردن‌ها این است که شما فضا سازی می‌کنید، گفتمان سازی می‌کنید. در نتیجه، در یک فضای معتقد به یک مبنای فکری یا عملی، رئیس‌جمهور هم همان جور فکر می‌کند، وزیر هم همان جور فکر می‌کند، مدیرکل هم همان جور فکر می‌کند، کارکنان هم همه همان جور فکر می‌کنند؛ این خوب است و شما این کار را انجام می‌دهید. فکر کنید، بگویید، بنویسید، در مجامع خودتان منعکس کنید؛ آن کرسی‌های آزاداندیشی را که من صد بار - با کم و زیادش - تاکید کردم، راه بیندازید و اینها را هم آنجا بگویید؛ این می‌شود یک فضا. وقتی یک فضای گفتمانی به وجود آمد، همه در آن فضا فکر می‌کنند، همه در آن فضا جهت‌گیری پیدا می‌کنند، همه در آن فضا کار می‌کنند؛ این همان چیزی است که شما می‌خواهید. (۱۳۹۰)

در اردوهای جهادی شرکت کنید

یکی از چیزهایی [هم] که می‌تواند خیلی مفید باشد، برگزاری اردوهای جهادی برای نخبگان است. این اردوهای جهادی خیلی باارزش است؛ حضور بچه‌های نخبه در اینجا اولاً شما را با اوضاع کشورتان آشنا می‌کند، با قشرها آشنا می‌کند، شما را با وظایف سنگینی که برعهده همه ما هست آشنا می‌کند، شما را با کم کاری‌های ما در طول این سال‌ها بعد از انقلاب آشنا می‌کند. یک جاهایی واقعا ما کم کاری داشتیم - و حرکت می‌دهد؛ این خون در رگ‌های انسان با حضور در یک چنین جاهایی جریان پیدا می‌کند. (۱۳۹۵) شما الان جوان هستی، نیرو دارید، حوصله دارید، وقت دارید، گرفتاری زیادی ندارید، از این فرصت استفاده کنید. یکی از فرصت‌ها هم همین اردوهای جهادی است؛ این اردوهای جهادی به مراتب بهتر از اردوهای است که متأسفانه هنوز هم معمول است. (۱۳۹۴)

روی مفهوم نخبگی تعمق کنید

یکی از چیزهایی که جا دارد نخبگان کشور بر روی آن تعمق کنند و فکر کنند، اصل مقوله نخبگی و مفهوم نخبگی است. یک نگاه عالمانه و حکیمانه به اصل نخبگی بکنید. این نخبگی یعنی ترکیبی و مجموعه‌ای از استعداد شما و همت شما برای کار کردن و تلاش کردن و حوصله‌ای که به خرج دادید و پیگیری‌ای که کردید. همه اینها - هم آن استعداد، هم آن همت، هم آن حوصله - داده‌های خداوند متعال است به شما؛ این رزق الهی است. (۱۳۹۲)

نخبگان جوان در اقتصاد نقش آفرینی کنند

نخبه‌های جوان می‌توانند در اقتصاد دانش بنیان که در واقع ستون اصلی اقتصاد مقاومتی است، نقش ایفا کنند. چطور نقش ایفا کنند؟ خوب، این طراحی لازم دارد. چه جور جوان‌های ما نقش ایفا کنند در اقتصاد مقاومتی؟ من جواب این سوال را از شما می‌خواهم، بنشینید طراحی کنید، منتظر بنامید که دیگران طراحی کنند. شما جوان‌های نخبه در یکی از اجتماعات خودتان موضوع را همین قرار بدهید؛ چگونگی نقش آفرینی نخبگان جوان در اقتصاد مقاومتی یا اقتصاد دانش بنیان. گروه‌هایی به وجود بیایند، گروه‌هایی تقسیم بشوند، کار کنند، فکر کنند، مطالعه کنند، با دست پر در این اجتماع شرکت کنند، راه بدهند، آن وقت بنیاد نخبگان از این طرحی که از درون خود نخبگان بیرون آمده، حمایت کند، پشتیبانی کند. (۱۳۹۴)

کار نخبگی را زیر پرچم عدالت‌خواهی انجام بدهید

فرد نخبه نباید در فضای تخصص خودش غرق بشود به طوری که از فضای پیرامونی، از فضای جامعه، از مردم غفلت پیدا بکند؛ این نباید اتفاق بیفتد. نخبه نباید مسائل انسانها را فراموش کند؛ مسائل عمده و مهم ملتش را، استقلال را، عدالت را، پیشرفت را، مسائل عمده‌ی آسیب‌های اجتماعی را نباید فراموش کرد. نخبه نباید صرفاً به دانشی که در آن نخبه است بپردازد. اگر چنانچه شما کار نخبگی را زیر پرچم عدالت‌خواهی انجام بدهید، ارزشش مضاعف می‌شود؛ زیر پرچم استقلال ملی و هویت ملی انجام بدهید ارزشش مضاعف می‌شود؛ یک جنگ تحمیلی اقتصادی و سیاسی و امنیتی علیه ما در جریان است؛ شما نمی‌توانید در این جنگ بی‌تفاوت باشید؛ نمی‌توانید. (۱۳۹۷)

علم‌تان با تزکیه همراه باشد

اول، تزکیه است، تربیت دین، تربیت قرآن، تربیت اسلام این است. چرا اول تزکیه؟ برای اینکه اگر تزکیه نبود، علم منحرف می‌شود. علم یک ابزار است، یک سلاح است؛ این سلاح اگر در دست یک انسان بد طبیعت، بددل، خبیث و آدمکش قرار بگیرد، جز فاجعه چیز دیگری نمی‌آفریند؛ اما همین سلاح می‌تواند در دست انسان صالح، وسیله دفاع از انسان‌ها، دفاع از حقوق مردم و دفاع از خانواده باشد. این علم را بایستی آن وقتی در دست گرفت که با تزکیه همراه باشد. این توصیه من به شماست. (۱۳۸۹) حضور در اردوهای جهادی، تماس مستقیم با مردم، احساس مسئولیت پیدا می‌کنید. (۱۳۹۵) انسان وقتی خدمت کرد به طور مستقیم، خدمت در چشم انسان عزیز می‌شود؛ نقاط ضعف را پیدا می‌کنید. جامعه نخبگانی ما - دخترها، پسرها، جوان‌ها عموماً؛ استاید آنها - در سایه تقوا و پرهیزگاری و پاکدامنی و توجه به خدا توانایی‌هایشان مضاعف خواهد شد، توانایی‌هایشان مضاعف خواهد شد، پیشرفت‌هایشان آسان خواهد شد. (۱۳۹۲)

نیمکت خبر

امارهای وزیر علوم از تعداد بورس‌شدگان

منصور غلامی، وزیر علوم روز گذشته با حضور در جلسه علنی مجلس به سوالات نماینده تهران و عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی درباره آمارهای دانشجویان بورس شده طی سال‌های اخیر پاسخ داد. او در بخشی از اظهارات خود گفته است: «رشته زبان و ادبیات فارسی ۱۲ نفر، زبان و ادبیات عرب ۹ نفر، تاریخ انقلاب اسلامی دو نفر، فقه ۵۳ نفر، حدیث ۲۶ نفر، معارف ۱۸ نفر، الهیات ۱۳ نفر و نهج البلاغه یک نفر مواردی بود که بورس خارج از کشور داده بودند، اما بلافاصله تبدیل به داخل شد. وی همچنین به آمار دیگری در مورد بورس خارج از کشور برای کارشناسی ارشد و دکتری از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون اشاره کرد و اظهار داشت: «در مجموع سه هزار و ۵۰۰ نفر پرونده از ابتدای پیروزی انقلاب برای کارشناسی ارشد و ۱۰ هزار و ۷۰۰ نفر بورسیه خارج از کشور برای دکتری وجود دارد؛ برای بورس داخل کشور هم در مقطع کارشناسی ارشد سه هزار نفر و برای دکتری ۱۶ هزار و ۴۱۶ پرونده اعلام شده است. وزیر علوم یادآور شد: «این آمار کل پرونده‌های بورسیه‌ها از ابتدای پیروزی انقلاب تاکنون است.»

آموزش آنلاین برای بازماندگان از تحصیل

مجتبی زینی‌وند، معاون وزیر آموزش و پرورش و رئیس سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی گفته است: «در راستای ریشه‌کنی بی‌سوادی، دانش‌آموزان محروم از تحصیل، آموزش‌های لازم را به صورت آنلاین فرامی‌گیرند.» او ادامه داده: «دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل چند شهرستان در استان‌های خوزستان و سیستان و بلوچستان به صورت آزمون آموزش‌های لازم را به صورت الکترونیکی و آنلاین یاد می‌گیرند.» او با اشاره به اینکه در شهرستان فامنین از توابع استان همدان نیز می‌توان این طرح را به صورت آزمون اجرا کرد، اظهار داشت: «در این مناطق سخت‌افزار مورد نیاز برای سوادآموزی همچون تبلت، به تعداد دانش‌آموزان تهیه و در اختیار آنها قرار داده می‌شود.» زینی‌وند بیان کرد: «در پایان برنامه ششم توسعه باید ۱۵ درصد از دانش‌آموزان در مدارس زیر نظر بخش خصوصی و غیرانتفاعی تحصیل کنند.» وی ادامه داد: «در حال حاضر نزدیک به ۱۰ درصد از دانش‌آموزان کشور در مدارس غیردولتی تحصیل می‌کنند.»

انتقاد جمعی از تشکلهای دانشجویی درباره تشکیل وزارت بازرگانی

۳۸ بسیج دانشجویی و طلبگی استان تهران طی نامه‌ای از آیت‌الله جنتی، دبیر شورای نگهبان خواستند تا این شورا با استرداد مصوبه اخیر مجلس مبنی بر تفکیک وزارت صمت و تشکیل وزارت بازرگانی، از ایجاد اختلال در روند فعالیت‌های اقتصادی کشور و همچنین نقض صریح قوانین و اسناد بالادستی جلوگیری کند. در بخشی از این نامه آمده است: «تشکیل وزارت بازرگانی مشخصاً تشکیلات جدیدی را به همراه ایجاد چهار تا پنج معاونت در ساختار دولت ایجاد خواهد کرد که از این جهت با اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی که ذکر کرده: «طرح‌های قانونی و پیشنهادها و اصلاحاتی که نمایندگان در خصوص لایحه قانونی عنوان می‌کنند و به تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه عمومی می‌انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس است که در آن طریق جریان کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد»، مغایرت دارد و لازم است دولت به جای استفاده از تعابیر کلی و مبهم بیان شده در تبصره ۴ طرح مذکور، به‌طور شفاف محل تأمین هزینه‌های وزارتخانه پیشنهادی را تبیین کند.»